

INGEZONDEN.

EENIGE BESCHOUWINGEN BETREFFENDE HET DIËET.

In antwoord op de door BLES gedane vragen in dit *Tijdschrift* van 5 dezer, diene het volgende.

1°. Mazelen, roodvonk enz. worden terecht tot de infectie-ziekten gerekend, omdat zij van besmettelijken aard zijn. Komen soms tegelijk gevallen van rheuma voor, dan moeten deze geweten worden aan invloeden, die op de hoeveelheid en de oplosbaarheid van urinezuur in het bloed werken.

2°. Als aanhanger van de theorie van HAIG ben ik overtuigd, dat angina, endocarditis door de werking van urinezuur ontstaan i).

3°. Dat acuut gewrichtsrheuma ook bij arme lieden voorkomt, vindt zijn verklaring in het feit, dat deze geen purine-vrij voedsel gebruiken. Behalve dat zij ook vleesch en worst of visch gebruiken (zie de slagers- en vischwinkels op een Zaterdag bijv.), gebruiken zij ook veel boonen, koffie, thee enz., waarin nucleïne en andere stoffen aanwezig zijn, die dezelfde uitwerking hebben als xanthine en om die reden ook door HAIG ontraden worden. Niet elk vegetarisch voedsel is goed, doch het moet aan den eisch voldoen, purine-vrij te zijn en tevens de noodige vitamines bevatten.

4°. Te verlangen, dat de artsen de theorie van HAIG geheel of gedeeltelijk zouden aanvaarden, zonder daarmede kennis gemaakt te hebben, zou ongerijmd zijn, doch wel wenschte ik, dat de artsen zich daarmede ernstig gingen bezighouden, omdat zij daardoor een heel anderen kijk op ziekte-toestanden zouden verkrijgen, die hun nu onbegrijpelijk zijn.

5°. „Bij polyarthritis moet het voedsel goed en krachtig zijn”, zegt STRÜMPELL. Dat het voedsel goed moet zijn, spreekt van zelf. Wat onder „krachtig” verstaan moet worden, is zeer individueel. BLES zou den steendragers met polyarthritis veel brood en boonen geven, terwijl boonen — rijk zijnde aan nucleïne — hem spoedig bedarrest zouden bezorgen, in welken toestand hem dan weer dierlijk eiwit zou verstrekt worden, mogelijk wel in den vorm van vleesch! Wat dus in de oogen van den een „krachtig” getoemd wordt, is in de oogen van den ander glad verkeerd. En om met de weegschaal bij vele patiënten te komen, is toch wel wat veel gevegd, nog afgezien van de vraag, of men daarin wel dikwijls een vertrouwde hulp heeft.

6°. De woorden: „Hij verteert reeds zooveel celkernen uit zijn eigen organisme, dat een paar celkernen meer van het door hem gebruikte vleesch al zeer weinig invloed zal hebben op zijn eventueel herstel”, acht ik een zeer gevaarlijke stelling. Wie zal zeggen, wanneer het teveel begint? Doch dan ligt de persoon ziek, terwijl juist de geneesheer ziekten moet trachten te voorkomen.

7°. De bewijzen, dat chronische ziekten verbeteren of genezen door een diëet zonder vleesch, kan men bij tal van vegetariërs vinden. De privaats-docent aan de universiteit te Bern dr. TH. CHRISTEN schrijft: „Nochtans is het aantal der chronische ziekten, die door vegetarische voeding verbeterd of zelfs genezen zijn, zóó groot, dat men het vleeschgebruik als ziekte-oorzaak onmogelijk mag voorbijzien. Verder kan ik BLES nog verwijzen naar het werkje van dr. SIEGFR. MÖLLER: *Wege zur körperlichen und geistigen Wiedergeburt* (1908), bldz. 69—75.

De Deensche geneesheer HINDHEDE antwoordde op een rondvraag, welke eischen de nieuwe tijd stelt, aldus: „een terugkeer tot een meer natuurlijk leven is een allereerste vereischte. Terug tot de natuur, tot het landleven in de vrije lucht en den zonschijn. Ook terug tot eenvoudiger voeding met melk en plantaardig voed-

1) Zie HAIG: *Harnsäure als ein Faktor bei der Entstehung von Krankheiten*, autorisierte Uebersetzung der 7ten englischen Ausgabe von Dr. med. MAX BIRCHER-BENNER, Arzt in Zürich, bldz. 494.

sel. Dan kan onze overbeschaafde wereld nog tot een gezonder en prettiger leven geroepen zijn".

Mocht HINDHEDE bij alle artsen een open gehoor vinden, vooral ten opzichte van de voeding, daar men deze ook in de steden kan toepassen.

's-Gravenhage, 9 Januari 1924.

J. HAGA.

DE INVLOED VAN KOUDE OP DE GROOTTE DER CHRONAXIE.

DE LEVIE (dit *Tijdschrift*, 1923, II, 2565) heeft mij verweten, dat ik over een verscholen vraagstuk ben heengegleden; ik kan mij althans zijn opmerkingen niet anders verklaarbaar maken. Heb ik dit met opzet gedaan, dan wel uit onkunde? Ik geloof waarschijnlijk te kunnen maken, dat het mijn wensch is geweest een „leesbare” samenvatting te schrijven, het belang van den lezer in het oog te houden en mij niet ten doel te stellen, alles wat daarvoor maar eenigszins in aanmerking zou kunnen komen, tot in de kleinste bijzonderheden te bespreken. Daar nu het meerendeel der lezers van dit *Tijdschrift* — practiseerende geneesheeren — waarschijnlijk in een zuiver theoretisch vraagstuk als het hier volgende maar matig belang zal stellen, ben ik zoo brutaal geweest het: „Nur in der Beschränkung . . .” op mijzelf toe te passen. Dat ik mij overschat heb, bewijst de opmerking, door DE LEVIE gemaakt.

DE LEVIE had het literatuurlijstje in noot 1) van zijn bovengenoemd artikel nog met een verhandeling kunnen uitbreiden, die ik hem toezond, n.l. mijn proefschrift 1). Ik geloof dus te weten, waarover ik spreek. Ik heb hierin trachten aan te toonen, dat koude (en warmte) verschillend kunnen werken, naar gelang van den duur der werking.

Laat ik dit toelichten aan een voorbeeld, niet uitsluitend ontleend aan mijn eigen werk. De stofwisseling, waarvan het zuurstofverbruik een vrij betrouwbare maatstaf is, neemt toe met de temperatuur (bij koudbloedige dieren) en wel geldt hier in eerste benadering de bekende regel van VAN 'T HOFF. Deze reeds door PFLÜGER gedane waarneming is echter slechts ten deele juist; zij geldt uitsluitend binnen bepaalde „biologische grenzen” en verder speelt de tijdfactor een belangrijke rol. Visschen, die bij 13° leven, vertoonen, indien men ze plotseling bij 23° bestudeert, een sterk verhoogd zuurstofverbruik. MONTUORI heeft nu gevonden, dat, als men het omgevende water zeer langzaam verwarmt, het zuurstofverbruik bij 23° lang niet zoo sterk verhoogd is; zelfs vindt men van tijd tot tijd lagere cijfers dan de „normale”. Het „niveau (peil)” der stofwisseling is daarbij grijpend veranderd; brengt men n.l. de dieren plotseling terug bij de temperatuur, waarvan men uitging, dan zijn ook hier de cijfers veel lager dan vroeger. Ik heb deze feiten kunnen bevestigen en nieuwe er aan kunnen toevoegen.

Ook de chronaxie heb ik van dit gezichtspunt uit bestudeerd en daar dergelijke waarnemingen gedaan. Met dit „scherpste reagens op de fysisch-chemische processen, die aan de weefsel prikkelbaarheid ten grondslag liggen” (DE LEVIE), was reeds na betrekkelijk zeer korten tijd deze in-tegengestelde-richting-werkende invloed van een langdurig verblijf in de koude aan te toonen. De onverklaarde bevinding van LAPICQUE bij zijn demonstratie in *Januari 1914* 2) werd hierdoor begrijpelijk, zooals deze mij zelf deed opmerken. Koude, korten tijd werkende, vergroot de chronaxie (LAPICQUE, FILON, VAN DER HEYDE e. a.); koude, langen tijd werkende en histologische veranderingen veroorzakende — zie hierover mijn

1) Quelques phénomènes vitaux en fonction de la température. A.—B. La relation entre les changements de la température et la grandeur de la chronaxie, *Thèse de Doctorat ès Sciences Naturelles* Paris 1923.

2) Aldus het *Supplément* Oct. 1908—Dec. 1918 van de *Notice sur les Titres et Travaux* de M. LOUIS LAPICQUE. Paris. Marétheux 1919, dat hier voor mij ligt; ook hier zou een oneenigheid tusschen DE LEVIE en mij uit de bron kunnen voortvloeien.